

Innst. 243 L

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 66 L (2014–2015)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet legger frem forslag til en ny lov om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven). De foreslåtte reglene vil gi befolkningen tilbud om et offentlig utstedt identitetsbevis som vil være like pålitelig som passet, og mer praktisk å bruke som legitimasjon.

I dag er passet det eneste offentlig utstedte identitetsdokumentet som tilfredsstillende internasjonale sikkerhetskrav og godkjennes som dokumentasjon for norsk statsborgerskap i utlandet. Passets primære funksjon er å være et reise- og identifikasjonsdokument overfor utenlandske myndigheter, men det må i mange tilfeller brukes også nasjonalt når det kreves identifikasjon med høy sikkerhet og tillit. I motsetning til de fleste andre europeiske land, mangler Norge et nasjonalt identitetsbevis med mer funksjonelt format enn passet. Økt bruk av sikre identitetsbevis vil bidra til å styrke den enkeltes vern mot identitetstyveri, og til å forebygge og bekjempe annen kriminalitet som involverer falsk eller stjålet identitet.

Det er lang tradisjon i Norge for at det offentlige har tatt ansvar for borgernes fysiske legitimasjon gjennom utstedelse av pass og førerkort. Lovforslaget legger til rette for at alle som fyller vilkårene for å få et nasjonalt ID-kort, også skal kunne få et offentlig utstedt elektronisk identitetsbevis (eID). En eID utstedt på samme vilkår og basis som det nasjonale ID-kortet vil gi ID-kontrollen for eID samme høye kvalitet som for de fysiske identitetsbevisene. En slik

offentlig eID-løsning vil være et supplement til dagens private løsninger, og gi flere mulighet til å få et elektronisk identitetsbevis. Det gjenstår noe utredning for å sikre at planlagt løsning blir brukervennlig og kostnadseffektiv før det tas en endelig beslutning om å realisere eID.

Lovforslaget vil gi norske statsborgere rett til å få et nasjonalt ID-kort som angir statsborgerskap, og derfor kan erstatte passet på reiser i EØS-området (reiserett). Av hensyn til sammenhengen i regelverket foreslås de samme reglene for samtykke og hindringer for å få nasjonale ID-kort med reiserett som for å få pass. Norske statsborgere som ikke kan få nasjonalt ID-kort med reiserett, skal ha rett til å få et nasjonalt ID-kort som ikke angir statsborgerskap. Dette ID-kortet vil være et rent identitetsbevis. Reglene som foreslås innebærer ingen plikt til å ha et nasjonalt ID-kort, men vil gi flest mulig anledning til å bekrefte og beskytte egen identitet i møte med stadig økende behov for sikker legitimasjon. Intensjonen er at nasjonalt ID-kort også skal være et tilbud til utenlandske statsborgere med rettigheter og plikter overfor norske myndigheter. Det må imidlertid vurderes nærmere hvilke krav som bør stilles blant annet til godtgjøring av identitet, statsborgerskap og tilknytning til Norge. Lovforslaget er derfor utformet slik at regler om utenlandske statsborgeres rett til å få nasjonalt ID-kort kan gis i forskrift.

Samme saksbehandlingssystem, kompetanse, personell og kontrollrutiner vil bli benyttet for utstedelse av pass og nasjonale ID-kort. Det nasjonale ID-kortet skal også holde samme sikkerhetsnivå som passet. På grunn av den nære tekniske og organisatoriske sammenhengen mellom det nasjonale ID-kortet og passet, foreslås ansvaret for utstedelsen lagt til samme etat (politiet). Det kan gis forskrift om at nasjonale ID-kort også kan fås ved norske utenriksstasjoner, etter en nærmere vurdering av behovet og

de økonomiske og administrative konsekvensene av et slikt tilbud.

Lovforslaget har i likhet med passloven regler om at biometriske personopplysninger i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk kan innhentes og lagres i det nasjonale ID-kortet. Dermed kan biometrien som ligger i kortet. Det foreslås også regler om etablering av et eget nasjonalt ID-kortregister med ansiktsfoto og andre opplysninger som er nødvendige for forvaltning av registeret og utstedelsen av nasjonalt ID-kort, på linje med ordningen for passregisteret.

Etter lovforslaget skal regler om gyldighetstid og gebyr fastsettes i forskrift.

Nasjonale ID-kort skal etter planen kunne utstedes fra 2017.

Anskaffelsen av nye produkter og tjenester for pass og ID-kort gjennomføres som en del av IDE-ALT-programmet. Samlet er utgiftene til dette anslått til 264 mill. kroner, fordelt over perioden 2014–2016. I tillegg kommer merutgifter til årlig drift når investeringene er gjennomført. Det er gitt ekstra bevilgning til gjennomføring av tiltaket i 2014 og 2015 over Justis- og beredskapsdepartementets budsjett. Bevilgningsbehovet for 2016 vil bli vurdert i forbindelse med regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 2016.

Det legges opp til at de årlige faste og variable kostnadene for nasjonalt ID-kort med tilknyttet eID skal finansieres gjennom et gebyr som belastes sluttbruker.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til Prop. 66 L (2014–2015) om lov om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven). Komiteen viser til at regjeringen fremmer forslag til ny lov om nasjonalt identitetskort, ID-kortloven. Passet er i dag det eneste offentlige utstedte identitetsdokumentet som tilfredsstillende internasjonale sikkerhetskrav og godkjennes som dokument for norsk statsborger i utlandet. Passet brukes primært som reise- og identifikasjonsdokument overfor utenlandske myndigheter, men i noen tilfeller også overfor nasjonale myndigheter når det er krav om identifikasjon med høy sikkerhet og tillit. De fleste land i

Europa har nasjonale identitetsbevis i tillegg til pass. Komiteen viser til at formålet med loven er å styrke den enkeltes vern mot identitetsstyveri og forebygge og bekjempe annen kriminalitet som involverer falsk eller stjålet identitet.

Komiteen viser til at lovforslaget innebærer at alle som oppfyller vilkårene for å få nasjonalt ID-kort, også skal kunne få utstedt elektronisk identitetsbevis (eID) som utgis på samme vilkår og basis som det nasjonale ID-kortet. Komiteen viser til at det fremgår av proposisjonen at det gjenstår noe utredning knyttet til å sikre at planlagt løsning blir brukervennlig og kostnadseffektiv før det tas en endelig beslutning om å realisere eID.

Komiteen viser til at lovforslaget vil gi norske statsborgere rett til å få et nasjonalt ID-kort som angir statsborgerskap, og derfor kan erstatte passet på reiser i EØS-området. Komiteen viser til at de samme vilkår for å få pass må være oppfylt for å få ID-kort med reiserett.

Komiteen viser til at proposisjonen legger opp til at reglene om utenlandske statsborgeres rett til å få nasjonalt ID-kort kan gis i forskrift. Det er politiet som skal utstede nasjonale ID-kort.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om nasjonalt identitetskort (ID-kortloven)

§ 1 Rett til nasjonalt ID-kort

Norske statsborgere som fyller vilkårene i loven, har etter søknad rett til å få nasjonalt ID-kort med funksjonalitet som gyldig reisedokument i EØS-området (reiserett).

Norske statsborgere som ikke kan få nasjonalt ID-kort med reiserett, men fyller lovens øvrige vilkår, har etter søknad rett til å få nasjonalt ID-kort uten reiserett.

§ 2 Ansvarlig myndighet

Politiet er ansvarlig myndighet for utstedelse av nasjonalt ID-kort (ID-kortmyndighet).

§ 3 Søknad om nasjonalt ID-kort

Søknad om nasjonalt ID-kort fremmes ved personlig oppmøte med mindre særlige grunner vanskeliggjør fremmøte.

Søker plikter å godtgjøre sin identitet og statsborgerskap, blant annet ved å avgi opplysninger og fremlegge dokumenter som ID-kortmyndigheten an-

ser nødvendige. Det kan innhentes biometrisk personinformasjon i form av ansiktsfoto og fingeravtrykk til bruk for senere kontroll av kortinnehaverens identitet.

Tidligere nasjonalt ID-kort skal innleveres for makulering før nytt utleveres.

Kongen gir forskrift med nærmere regler om søknaden, godtgjøring av identitet og statsborgerskap og innhenting av biometrisk personinformasjon.

§ 4 *Mindreårige og personer uten rettslig handleevne*

For utstedelse av nasjonalt ID-kort med reiserett til mindreårige under 18 år og personer uten rettslig handleevne kreves samtykke fra verge. Har foreldrene felles foreldreansvar for den mindreårige, må begge samtykke, med mindre barneloven gir adgang for en av foreldrene til å reise ut av landet med barnet uten den andres samtykke. Når barneverntjenesten har overtatt omsorgen etter barnevernloven § 4-8 eller § 4-12, skal samtykke kun innhentes fra barneverntjenesten.

Samtykke fra verge kreves også for utstedelse av nasjonalt ID-kort uten reiserett til mindreårige under 13 år. Har foreldrene felles foreldreansvar, må begge samtykke.

Nasjonalt ID-kort med reiserett kan i særlige tilfeller utstedes til person som nevnt i første ledd uten samtykke dersom det er åpenbart ubetenkelig.

§ 5 *Hindringer for å få nasjonalt ID-kort med reiserett*

Nasjonalt ID-kort med reiserett skal ikke utstedes

- a) når søkeren er etterlyst med henblikk på pågrepelse, er besluttet pågrepet eller varetektsfengslet eller har samtykket i innlevering av pass etter straffeprosessloven kapittel 14
- b) når utreiseforbud følger av tvisteloven § 33-11 eller konkursloven § 102
- c) når det foreligger lovhjemlet beslutning av offentlig myndighet som innebærer at utreise vil være ulovlig.

Nasjonalt ID-kort med reiserett kan nektes utstedt når søkeren ikke kan reise ut av riket fordi det følger av

- a) dom, kjennelse eller annen lovhjemlet beslutning av offentlig myndighet som pålegger frihetsberøvelse
- b) innskrenkninger pålagt i henhold til straffeloven §§ 34, 39, 45, 46, 48, 52 og 62 (jf. psykisk helsevernloven § 5-3), straffegjennomføringsloven § 43 eller straffeprosessloven § 69 tredje ledd.

Nasjonalt ID-kort med reiserett kan også nektes utstedt når

- a) det foreligger vedtak om passnektelse eller tilbakekall av pass etter passloven § 5 tredje ledd, jf. § 7 første ledd bokstav b
- b) omstendighetene gir skjellig grunn til å tro at formålet med reisen er ulovlig virksomhet
- c) søkeren tidligere har forfalsket eller brukt falskt nasjonalt ID-kort med reiserett, rettsstridig har overlatt kortet til tredjemann eller på annen måte har misbrukt det.

Nasjonalt ID-kort med reiserett må ikke nektes uten at tungtveiende hensyn taler for det. Ved avgjørelsen skal det tas i betraktning hvilken betydning kortet vil ha for søkeren. Etter annet ledd skal det vurderes om søkeren vil unndra seg iverksettelse av den lovhjemlede forpliktelsen.

§ 6 *Innholdet i nasjonalt ID-kort*

Nasjonalt ID-kort skal bare inneholde opplysninger som er nødvendige for å kontrollere kortets ekthet og bekrefte innehaverens identitet. Biometriske personopplysninger innhentert etter § 3 annet ledd lagres i det nasjonale ID-kortet på en slik måte at hensynet til informasjonens ekthet, integritet og konfidensialitet blir ivaretatt.

Utfylling av personopplysninger i de enkelte nasjonale ID-kortene skal gjøres i Norge.

Kongen gir forskrift med nærmere regler om innholdet i nasjonalt ID-kort, blant annet om hvordan biometriske personopplysninger kan lagres og hvilke opplysninger som skal fremgå på kortet.

§ 7 *Oppbevaring og tap*

Det nasjonale ID-kortet skal oppbevares på betryggende måte. Kortinnehaver skal straks skriftlig eller ved personlig oppmøte melde tap av kortet til ID-kortmyndigheten.

Kort som er meldt tapt kan ikke tas i bruk på nytt.

§ 8 *Tilbakekall, innlevering og beslag*

Nasjonalt ID-kort med reiserett kan tilbakekalles når

- a) det foreligger hindring som nevnt i § 5
- b) kortet er utstedt med, eller på bakgrunn av, informasjon som ikke var, eller lenger er, riktig
- c) kortets utseende eller innhold er endret
- d) kortet er skadet eller slitt eller av andre årsaker ikke er tjenlig som identitetsbevis
- e) kortet finnes i uvedkommendes besittelse.

Første ledd bokstavene b, c, d og e gjelder for alle nasjonale ID-kort.

Når det er fattet vedtak om tilbakekall av nasjonalt ID-kort etter første ledd, skal kortet innleveres. Når kortet ikke innleveres frivillig, kan politiet ta det fra besitteren.

Politiet kan ta beslag i nasjonalt ID-kort med reiserett som forevises ved grensekontroll i inntil 3 uker

når vilkårene etter første ledd antas oppfylt. Kortet skal tilbakeleveres hvis ID-kortmyndigheten ikke har fattet vedtak om tilbakekall innen 3 uker. Straffeprosessloven § 208 gjelder tilsvarende.

§ 9 Nasjonalt ID-kortregister

Det skal opprettes et nasjonalt ID-kortregister. Registeret kan kobles mot passregisteret.

Nasjonalt ID-kortregister kan inneholde opplysninger som er nødvendige for forvaltning av registeret og utstedelse av nasjonalt ID-kort, blant annet søkers navn, signatur, fødselsnummer, ansiktsfoto, høyde, øyenfarge, hårfarge, serienummer eller annen entydig referanse for tilknyttet eID, og opplysninger om tap og tilbakekall av kortet. Ved endring av navn eller andre opplysninger, og ved utstedelse av nytt nasjonalt ID-kort, kan tidligere data beholdes i registeret.

Kongen gir forskrift med nærmere regler om

- hvilke opplysninger som kan registreres
- hvem som er behandlingsansvarlig
- innsyn, retting, sperring og sletting av opplysninger.

§ 10 Tilgang (rett til direkte søk)

ID-kortmyndigheten, Politidirektoratet, Kripos og ansatte i politiet som utfører grensekontroll kan gis tilgang til opplysninger i nasjonalt ID-kortregister, eller opplysningene kan på annen måte gjøres tilgjengelig for dem når det er tjenestemessig behov for opplysningene til utstedelse av nasjonalt ID-kort eller utførelse av grensekontroll.

§ 11 Utlevering av opplysninger

Opplysninger fra nasjonalt ID-kortregister kan utleveres når det er nødvendig for å kontrollere identiteten til innehavere av nasjonalt ID-kort eller kortets ekthet.

Utlevering av opplysninger etter første ledd kan skje ved direkte søk som går ut på treff eller ikke-treff.

§ 12 Utlevering av opplysninger til andre formål

Opplysninger fra nasjonalt ID-kortregister kan utleveres til politiet til bruk

- i arbeid med å finne savnet person eller med å identifisere en død person eller en person som det hører under politiets oppgaver å hjelpe
- i arbeid med å identifisere en person som kan innbringes eller skal pågripes eller anbringes i politiarrest
- ved forebygging eller etterforskning av en handling som etter loven kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder
- i arbeid etter utlendingsloven med å avklare iden-

titeten til en person som har plikt til å gi opplysninger om egen identitet

- ved kontroll av opplysninger som skal føres inn i det sentrale registeret over strafferettslige reaksjoner
- når den opplysningene gjelder har gitt et uttrykkelig samtykke som er basert på frivillighet og informasjon
- for utførelse av oppgaver etter passloven.

Utlevering av opplysninger etter første ledd kan skje ved direkte søk.

Opplysninger som er hentet fra nasjonalt ID-kortregister etter denne bestemmelsen, skal ikke lagres ut over det som er nødvendig for å oppfylle formålet med behandlingen av opplysningen eller dokumentere behandlingen av den saken som opplysningene er innhentet for.

Til oppgaver nevnt i første ledd kan opplysninger fra nasjonalt ID-kortregister utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhetstjenester når utleveringen ikke anses uforholdsmessig. Utleveringen skal besluttes av den som Politidirektoratet utpeker. Første og annet punktum innebærer ingen begrensning i adgangen til å utlevere opplysninger på annet grunnlag.

§ 13 Klage

Avgjørelser om å nekte eller tilbakekalle nasjonalt ID-kort, og om innsyn, retting, sperring og sletting etter denne loven, kan påklages til Politidirektoratet.

§ 14 Forskrifter

Kongen gir forskrifter med nærmere regler om

- gyldighetstiden for nasjonalt ID-kort, blant annet om begrenset eller forlenget gyldighetstid
- fastsetting og betaling av gebyr for søknad om nasjonalt ID-kort.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere regler om

- tildeling og bruk av tilknyttet eID ved utstedelse av nasjonalt ID-kort, blant annet om aldersgrenser, gyldighet, sertifikatutsteder, sikkerhetsnivå, tilbakekall og klage
- utenlandske statsborgeres rett til å få nasjonalt ID-kort, blant annet om særlige vilkår om tilknytning til Norge
- hvem som kan få utlevert opplysninger fra nasjonalt ID-kortregister
- gjennomføring av loven, blant annet om søknads- og klagesaksbehandling
- adgang til å få nasjonalt ID-kort ved norsk fagutenriksstasjon
- adgang til å få midlertidig ID-dokument ved tap av nasjonalt ID-kort med reiserett.

§ 15 *Forholdet til folkeretten*

Loven skal anvendes i samsvar med internasjonale regler Norge er bundet av.

§ 16 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 17 *Endring i andre lover*

I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 8 fjerde ledd lyde:

Bare passmyndigheten, *ID-kortmyndigheten*, Kripos og norsk grensekontrollmyndighet skal ha tilgang til passregisteret med mindre annet er bestemt i lov eller i forskrift i medhold av lov.

Oslo, i justiskomiteen, den 28. april 2015

Hadia Tajik

leder

Kjell Ingolf Ropstad

ordfører

